

ELS VALORS DE LA REPÚBLICA

TOT UN PAÍS PER DECIDIR

EL LLIBRE DELS
COLORS PER LA REPÚBLICA
CATALANA INDEPENDENT

TU ★
DECI
DEIXES

ESQUERRES PER
LA INDEPENDÈNCIA

Aquesta obra té una llicència Creative Commons:
Reconeixement - No comercial - Compartir per igual

Disseny i maquetació: **Xavi Iroz Pascual**
Il·lustració portada: **Rita Martin Monés**
Correcció: **Joan Barnet Gabanyach**
Coordinació: **David Hernández Teixidó**

Edició: **Esquerres per la Independència**
Països Catalans, 2015

ELS VALORS DE LA REPUBLICA

PEL REPUBLICANISME, LA REPÚBLICA ÉS MÉS QUE UN ESTAT SENSE REI: ÉS UNA COMUNITAT POLÍTICA DE PERSONES LLIURES I IGUALS

La Catalunya independent serà, sens dubte, una República. Però de què parlem quan parlem de “república”? En el sentit vulgar i (actualment) habitual del terme, una república és un estat sense rei. Tanmateix, per la tradició republicana, la República (etimològicament “el bé comú”) és molt més que això: és una comunitat política de persones lliures i iguals, que es garanteixen mútuament drets i llibertats. Una comunitat organitzada conforme als valors del republicanisme. En aquest capítol miraré de resumir els quatre valors centrals d’aquesta antiquíssima tradició de pensament polític: *llibertat, igualtat, virtut cívica i fraternitat*.

El republicanisme neix a la Grècia i la Roma clàssiques, s’esvaeix durant l’Edat Mitjana, reneix a Europa durant l’Edat Moderna i esdevé el brou de cultiu de les revolucions democràtiques tant al Vell com al Nou continent, així com dels moviments emancipadors contemporanis. En funció de si es defensa que la plena ciutadania republicana sigui més restringida o més universal, podem distingir entre un republicanisme *oligàrquic* (Aristòtil, Ciceró, Adams), i un de *democràtic* (Demòstenes, Franklin, Paine, Rousseau, Wollstonecraft, Juárez). En aquest capítol em centraré en el republicanisme democràtic.

El valor central del republicanisme és la *llibertat*. El republicanisme entén la llibertat, però, de forma molt diferent a com ho fa la dreta neoliberal, per a la qual la llibertat consisteix en que l’Estat em deixi en pau: com menys lleis fa l’Estat o menys coses regula, més lliure sóc. En canvi, pel republicanisme la llibertat consisteix en no ser dominat per cap poder *arbitrari* (és a dir, per cap poder que pugui prendre decisions sobre les nostres vides sense necessitat de tenir en compte els nostres interessos i opinions), provingui de l’Estat, dels diners o de qualsevol altra font de poder. Qui es veu condicionat per un poder que ell mateix pot condicionar, és *lliure* (per exemple: el ciutadà d’un estat genuïnament democràtic). Qui està dominat per un poder arbitrari, no és lliure, per exemple: l’assalariat d’una empresa a un país on no

existeixin ni moviment obrer, ni lleis de protecció laboral.

Així, per un neoliberal, la redistribució democràtica de la riquesa és una amenaça per la llibertat, mentre que pel republicanisme democràtic és indispensable de cara a assegurar que tota la ciutadania sigui lliure. El republicanisme entén que, allà on hi ha desigualtats profundes entre la ciutadania, tard o d'hora una majoria d'aquesta acaba sent vulnerable al poder arbitrari d'una minoria privilegiada. Per tant, la *igualtat* és un segon valor que tota República digna de tal nom ha de tenir en compte.

I com que la igualtat és fonament indispensable de la llibertat republicana, la República no pot limitar-se a evitar la dominació basada en la desigualtat econòmica, sinó que també ha de tenir en el punt de mira la resta de formes de dominació, en particular la més transversal de totes a la nostra societat: la dominació hetero-patriarcal, és a dir, la dels homes sobre les dones i la dels heterosexuats sobre les persones amb altres identitats sexuals. Així mateix, en ple ressorgiment dels fonamentalismes religiosos, la laïcitat política ha de ser un principi rector que eviti que la República sigui dominada per una o altra confessió religiosa. De la mateixa manera, a l'era de l'escalfament global, la República ha de vetllar per a que la nostra qualitat de vida futura no sigui decidida arbitràriament per grans poders econòmics amb capacitat per destruir el medi ambient amb impunitat.

LA LLIBERTAT
REPUBLICANA
CONSISTEIX
EN NO SER
DOMINAT PER
UN PODER
ARBITRARI,
SIGUI PÚBLIC O
PRIVAT

El republicanisme, per tant, entén que la legitimitat dels poders públics rau en el fet de ser instituits per la societat per tal de protegir-se de la dominació per part de poders privats arbitraris. Però, igualment, el republicanisme sempre ha estat conscient que aquests poders públics poden corrompre's i esdevenir, ells mateixos, dominadors. Per això, cal que la Constitució de la República divideixi aquests poders, els contraposi mútuament i els sotmeti al control de la ciutadania. Una ciutadania que, al seu torn, cal que tingui allò que el republicanisme anomena *virtut cívica*, un altre valor republicà fonamental: la predisposició a participar en els afers públics en defensa de la llibertat i el bé comú.

L'últim valor republicà que esmentaré és el de la *fraternitat*, el més oblidat de la divisa de les revolucions democràtiques modernes. Es tracta d'una metàfora familiar que resumeix tot el que s'ha explicat fins aquí. A l'Europa absolutista, els súbdits

eren considerats menors d'edat, inserits en una jerarquia tardo-feudal que tenia en el monarca el *pater familias*, que només responia davant Déu. En proclamar la "fraternitat", els republicans van proclamar la majoria d'edat dels súbdits, que passaven a ser ciutadans. El tracte que s'havien de donar entre ells ja no era el de "pares" superiors i "fills" inferiors, sinó el de "germans" en peu d'igualtat, amb l'obligació fraternal de procurar-se mútuament drets i llibertats. Així, els valors de la llibertat, la igualtat i la virtut cívica quedaven capturats en aquest quart valor de la fraternitat, que en els nostres dies podem traduir per "solidaritat".

Llibertat, igualtat, virtut cívica i fraternitat no són els únics valors que el republicanisme democràtic ha defensat històricament. La transparència, austeritat i honestedat dels governants no ocupen un lloc menor en el republicanisme. Però tots ells, d'una manera o d'una altra, deriven d'aquells quatre valors. No cal posar-hi molt d'esforç per veure fins quin punt l'estat espanyol obstaculitza la seva plena realització. Aquells que, a Catalunya (i als Països Catalans), estem convençuts que l'estat espanyol malauradament és irreformable, tenim ara la possibilitat de construir, al nostre país, una República digna de tal nom. Una tasca per a la qual la independència no és condició suficient, però sí imprescindible.

Lluís Pérez Lozano, polític i Secretari d'Innovació Política d'ERC

EL VALOR DE LA FRATERNITAT PROCLAMA, METAFÒRICAMENT, LA MAJORIA D'EDAT DE LA PERSONA EN ACCEDIR A LA CIUTADANIA REPUBLICANA

www.tudecideixes.cat

@esquerresxlaind

fb.com/esquerresxlaind